

Motivationsklimat, upplevd förmåga, målorientering och nivå av tillfredsställelse hos RIG-elever

- En kvantitativ studie på två basket
riksidrottsgymnasium (RIG)

Djordje Glavic & Felix Hallström

GYMNASTIK- OCH IDROTTSHÖGSKOLAN

Självständigt arbete avancerad nivå 77:2021

Läroprogrammet: 2017-2022

Handledare: Kerstin Hamrin

Examinator: Bengt Larsson

Motivational climate, perceived competence, goal orientation and RIG- students level of satisfaction

- A quantitative study at two Swedish basketball
national sports high school (RIG)

Djordje Glavcic & Felix Hallström

THE SWEDISH SCHOOL OF SPORT AND HEALTH SCIENCES

Master Degree Project 77:2021

Teacher Education Program: 2017-2022

Supervisor: Kerstin Hamrin

Examiner: Bengt Larsson

Vi vill börja med att rikta ett varmt tack till vår handledare Kerstin Hamrin. Din kunskap och kloka idéer har lett oss i rätt riktning. Du har varit vår stöttepelare som alltid på ett kunnigt och vänligt sätt handlett oss i arbetet med denna uppsats. Ditt engagemang och uppmuntran har gjort att vi kunnat lösa utmaningar.

Tack för att vi fått ta del av din hjälp och vägledning i denna uppsats!

Vi vill även rikta ett varmt tack till Sara Egerstad Dutina, utbildningsansvarig på Svenska Basketbollförbundet. Saras intresse och engagemang har varit till stor hjälp och utan den skulle uppsatsen inte sett ut som den gör idag.

Tack för tiden som du ägnat åt att hjälpa när vi behövt det som mest.

Sammanfattning

Syftet med denna studie är att undersöka vilken typ av prestationsmål och motivationsklimat RIG-elever identifierar. Vidare ämnar studien undersöka samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och upplevd förmåga samt samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och tillfredsställelse hos RIG-elever.

- *Är RIG-elever uppgiftsorienterade eller egoorienterade?*
- *Är det ett uppgiftsorienterat eller egoorienterat klimat som dominerar vid RIG-skolorna?*
- *Finns det något samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat?*
- *Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredsställelse och prestationsmål samt motivationsklimat?*

En kvantitativ studie utfördes med hjälp av ett digitalt frågeformulär. Målgruppen var gymnasieelever som går på två Riksidrottsgymnasium med inriktning basket i Sverige. Enkäten besvarades av (N = 42) gymnasieelever av totalt (N = 60), där (N = 26) är kvinnliga och (N = 16) manliga. Deltagarna var mellan 15-19 år (m=17). Frågeformuläret som användes i studien utformades med hjälp av fyra färdiga och beprövade enkäter. Enkäterna var: Task and Ego Goal Orientation in Sport Questionnaire (TEOSQ); The Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 (PMCSQ -2); Competence scale och Athlete Satisfaction Questionnaire. Studiens externa bortfall låg på 30 procent och inget internt bortfall förekom.

Resultatet visar att majoriteten av eleverna är uppgiftsorienterade. Det upplevda motivationsklimatet som dominerar mellan RIG-eleverna är ett uppgiftsorienterat motivationsklimat. Eleverna som angav att de var mycket uppgiftsorienterade angav också en hög upplevd förmåga. De elever som angav en hög upplevd förmåga angav också låg egoorientering och låg andel egoorienterat klimat. De elever som uppgav hög tillfredsställelse angav även att de upplevde ett uppgiftsorienterat klimat. Det fanns ingen korrelation mellan egoorienterade elever och högre grad av upplevd tillfredsställelse i ett egoorienterat motivationsklimat.

En generell slutsats som kan dras från studien är att majoriteten av eleverna från de två RIG-skolorna som inriktar sig på basket är uppgiftsorienterade. Resultaten visade också att RIG-eleverna i huvudsak upplever ett uppgiftsorienterat motivationsklimat. Det fanns också en positiv korrelation mellan upplevd förmåga och uppgiftsorienterade elever samt mellan

uppgiftsorienterat motivationsklimat och hög nivå av tillfredsställelse. Detta tyder på att ett uppgiftsorienterat motivationsklimat kan hjälpa eleverna att bli mer uppgiftsorienterade och uppleva en högre kompetens och tillfredsställelse.

Abstract

The aim of this study is to investigate the type of performance goals and motivational climate that RIG students identify. Furthermore, the study aims to examine the relationship between performance goals, motivational climate, and perceived ability, as well as the relationship between performance goals, motivational climate, and satisfaction among RIG students.

- *Are RIG students task-oriented or ego-oriented?*
- *Is the task-oriented or ego-oriented climate dominant in RIG schools?*
- *Is there any relationship between perceived ability and type of performance goals and motivational climate?*
- *Is there any relationship between the degree of perceived satisfaction and performance goals and motivational climate?*

A quantitative study was conducted using a digital questionnaire. The target group was high school students attending two basket national sports high schools in Sweden. The questionnaire was answered by (N = 42) high school students out of a total of (N = 60), where (N = 26) were female and (N = 16) male. The participants were between 15-19 years old (m = 17). The questionnaire used in the study was designed with the help of four ready-made and tested surveys. The surveys were: Task and Ego Goal Orientation in Sport Questionnaire (TEOSQ); The Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 (PMCSQ-2); Competence scale and Athlete Satisfaction Questionnaire. The external dropout rate of the study was 30 percent and no internal dropout occurred.

The results show that the majority of students are task-oriented. The perceived motivational climate that dominates among RIG students is a task-oriented motivational climate. Students who stated that they were very task-oriented also reported a high perceived ability. The students who reported a high perceived ability also reported low ego-orientation and low proportion of ego-oriented climate. The students who reported high satisfaction also reported that they experienced a task-oriented climate. There was no correlation between ego-oriented students and a higher degree of perceived satisfaction in an ego-oriented motivational climate.

The general conclusion that can be drawn from the study is that the majority of students from the two RIG schools that focus on basketball are task-oriented. The results also showed that RIG students generally experience a task-oriented motivational climate. There was also a positive correlation between perceived ability and task-oriented students, as well as between task-oriented motivational climate and high levels of satisfaction. This suggests that a task-

oriented motivational climate can help students become more task-oriented and experience higher levels of competence and satisfaction.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	Introduktion	1
2	Bakgrund	2
2.1	Motivation	3
2.1.1	Inre motivation	3
2.1.2	Yttre motivation	4
2.1.3	Ledarskap, prestation och tillfredsställelse	5
2.2	Teoretiska ramverk	6
2.2.1	Achievement Goal Theory (AGT)	6
2.2.2	Den multidimensionella ledarskapsmodellen	8
2.3	Tidigare forskning	10
3	Syfte och frågeställning	12
3.1	Syfte	12
3.2	Frågeställningar	13
4	Metod	13
4.1	Val av metod	13
4.2	Urval och bortfall	13
4.3	Genomförande	13
4.4	Mätinstrument	14
4.5	Pilotstudie	15
4.6	Validitet och Reliabilitet	15
4.7	Etiska ställningstaganden	16
4.8	Dataanalys	17
5	Resultat	17
5.1	Resultat av RIG-elevs målorientering	17
5.2	Resultat av upplevt motivationsklimat hos RIG-elever	18
5.3	Samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat	18
5.4	Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredsställelse och prestationsmål samt motivationsklimat	18
6	Diskussion	19
6.1	Är RIG-elever uppgiftsorienterade eller egoorienterade	19
6.2	Är det uppgiftsorienterat eller egoorienterat klimat som dominerar vid RIG-skolorna	20
6.3	Finns det något samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat	20
6.4	Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredsställelse och prestationsmål samt motivationsklimat	21
6.5	Begränsningar och Styrkor	22
6.6	Framtida forskning	22
7	Slutsats	23

1 Introduktion

Tävlingsidrott som utförs under skoltid förekommer i många länder som ett fenomen när en idrott utövas (Ferry, 2014). Flera länder har tagit fram utbildningsalternativ som möjliggör för elever att träna under skoltid. De mest kända alternativen är: amerikanska "high school", college och brittiska privatskolor (Ferry, 2014). För att kunna tillfredsställa elevernas behov att kombinera elitidrott med studier har många utbildningsalternativ vuxit fram i Sverige. Tidigare i Sverige så fanns det bara Riksidrottsgymnasier (RIG) som möjlighet för elever som vill elitidrotta under skoltid. Idag har många andra former av idrottsgymnasier vuxit fram vilket har möjliggjort att fler elever får chansen att fördjupa sina valda idrottskunskaper under skoltid. Utöver RIG har även lokala och regionala idrottsgymnasier vuxit fram som ofta samverkar med idrottsföreningar och kommuner. I dagsläget erbjuds två alternativ för elever som vill kombinera elitidrott och utbildning i Sverige efter grundskolan:

Riksidrottsgymnasium (RIG) och Nationellt godkända idrottsutbildningar (NIU) (Riksidrottsförbundet, 2021). Elever från RIG och NIU läser gymnasieprogram kombinerat med specialidrott som motsvarar 700 poäng. RIG rekryterar elever från hela landet medan NIU rekryterar elever på en regional nivå men är också godkänd av Specialidrottsförbundet och Skolverket (Riksidrottsförbundet, 2021). RIG och NIU förekommer från Riksidrottsförbundet (RF), Specialidrottsförbundet och Skolverkets samarbete vars mål är att underlätta steget från grundskolan till gymnasiet för elever som vill kombinera idrottsutövning med utbildning och samarbetet kallas "den svenska idrottsmodellen" (Hedberg, 2011). Syftet med riksidrottsgymnasierna är att ge stöd, erbjuda tillgång till bra anläggningar och erbjuda högt kvalificerade tränare till elever som vill elitsatsa för att tävla internationellt.

Riksidrottsstyrelsen har beslutat att riksidrottsgymnasier ska vara en plats där studie och miljö inom elitidrott är kvalitetssäkrad. Hedberg (2011) anser att gå på RIG är ett vinnande koncept eftersom elevernas utveckling ökar mer än på ett vanligt gymnasium. Utbildningen är skräddarsydd och idrottsvänlig så eleverna kan träna sin valda idrott minst tre gånger i veckan under skoltid (Riksidrottsförbundet, 2021). Totalt finns det två RIG-skolor i Sverige som erbjuder elever möjlighet att träna både under och efter skoltid (Riksidrottsförbundet, 2021). Den ena skolan ligger i Luleå och den andra i Kinna. RIG med inriktning basket har totalt 60 elever tillsammans varav 30 flickor och 30 pojkar, och varje år tar de emot 10 nya elever per kön (Svensk Basket, 2021). Studiens författare har under tiden som aktiva tränare

stött på elever som kombinerar elitidrottssatsning med gymnasieutbildning och hur deras motivation skiljer sig åt. Vi har vid ett tillfälle diskuterat med en RIG-elev som har berättat: *“Det var jobbigt i början eftersom jag upplevde en väldigt stor omställning efter att jag flyttade hemifrån. Jag är van att bo med mina föräldrar och syskon, och sen plötsligt bor jag helt själv och måste hinna med träningar, plugget och allt annat”*. Enligt Lund (2006) är många elever tvungna att flytta hemifrån för att delta i RIG-undervisning och i samband med det kan de uppleva sociala problem som också kan leda till paus eller avbrott i utbildningen. Det råder inga tvivel om att det är en stor omställning för en 15 eller 16 åring att flytta hemifrån och därför bör individen vara målinriktad för att uppnå sina mål. Enligt Cremades et al. (2012) är motivation en viktig faktor som spelar stor roll inom idrott och vanligtvis hänvisar till ett internt tillstånd som kan aktivera, ge individen energi att utöva idrott eller styra individens beteende. Varje elev har individuella målsättningar och uppskattar sin förmåga på olika sätt. Studiens författare har haft kontakt med elever som beskrivit deras målsättning på olika sätt, där vissa elever har kortsiktiga mål och andra långsiktiga (Lund & Olofsson, 2009). Enligt Lund & Olofsson (2009) söker sig elever till en RIG-skola med hopp och dröm om att nå eliten och kunna försörja sig på sin sport. Det är en lång väg till eliten följt av mot- och medgångar, därför är det viktigt att bibehålla ork och motivation för att nå sina mål.

2 Bakgrund

Motivationsklimat kopplas ofta till sociala miljöer där yttre faktorer såsom föräldrar, skolan och tränare kan påverka idrottaren så att idrottaren sätter upp olika mål (Hackfort & Schinke, 2020). Eftersom de utomstående faktorerna påverkar motivationsprocesser hos elever är det bra att ta reda på vilket motivationsklimat som dominerar på RIG. Det finns uppgiftsorienterat eller egoorienterat motivationsklimat som kan prägla miljön under specialidrottslektionerna och kan påverka elevernas målorientering. Gao (2008) menar att hög upplevd förmåga ökar idrottarnas chanser att lyckas eftersom motivationen är starkare. Enligt Gao (2008) finns det en korrelation mellan elevernas förväntningar av att lyckas och vikten av att förstå sitt deltagande. Studien från Gao (2008) påvisar vikten som idrottarens kompetens har på motivationen. Det finns inte tillräcklig kunskap och forskning kring elevernas upplevelse och nivån av tillfredsställelse i undervisning i specialidrott och det bekräftar Fahlström (2006). Uebel (2006) menar att de viktigaste faktorerna som påverkar ork och motivation hos elever är träningsmiljön och tränarskapet. Enligt Hedberg (2011) kommer majoriteten av svenska

elitidrottare i dagsläget från RIG-skolor och anledningen till framgångarna kan vara träningar som bedrivits med hög kvalitet under deras skolgång. Den svenska OS-truppen i Vancouver 2010 bestod av 85 procent fördetta elever på riksidrotts gymnasier. Det kan vara anledningen till att elever ser vägen till framgång genom att gå på RIG (Hedberg, 2011). RIG-verksamheten är uppbyggd på så sätt att den främjar elevernas utveckling på bästa möjliga sätt och därför ligger ett stort ansvar på tränarna (Eriksson, 2010). Enligt Uebel (2006) har elever på riksidrotts gymnasium värdesatt tränaren som den viktigaste komponenten för deras framgång. Enligt Cremades et al. (2012) kan tränare påverka elevernas motivation genom sitt beteende och kompetens. Enligt Crust & Lawrence (2006) är det viktigt för en ledare att veta vad idrottare önskar för ledarskapsbeteenden eftersom det kan leda till ökad prestation och ökad upplevd tillfredsställelse hos idrottaren. Tränarna måste vara kompetenta, erfarna och ha goda idrottsmeriter för att eleverna ska utvecklas och för att träningarna ska hålla en hög nivå (Eriksson, 2010; Uebel, 2006). För bästa möjliga resultat bör eleverna vara konstruktiva och se sina utvecklingsområden som kan hjälpa dem att förbättras. Om tränaren ser idrottarens utvecklingsbehov, förstår deras förväntningar och förbättrar deras förmågor kommer idrottaren bibehålla en hög nivå av motivation som leder till att de fortsätter utöva sin idrott (Moen et al., 2014).

2.1 Motivation

Enligt Nationalencyklopedin (2021) är motivation en psykologisk term som väcker, formar och riktar beteende hos individen mot olika mål som samlar dessa faktorer tillsammans. Revstedt (2002) menar att människor eftersträvar motivation genom att leva ett meningsfullt liv vilket de uppfyller genom att individen tar ansvar och tar tillvara på de chanser de får. Motivation överlag går att finna hos alla människor och det är någonting som driver individer framåt. För att kunna prestera både idrottsligt och akademiskt behövs en viss mängd motivation och det skiljer sig mycket åt mellan individer hur mycket motivation som behövs för att nå sitt mål. Revstedt (2002) menar att de viktiga elementen för människans natur är att vara social, aktiv, målinriktad och konstruktiv.

2.1.1 Inre motivation

Inre motivation innebär att en individ utför en aktivitet av fri vilja på grund av sitt intresse och detta kan leda till att personen blir lycklig. Aktiviteten som personen utövar behöver vara rolig och givande och inte ha något med yttre motivation att göra (Deci & Ryan, 2004).

Majoriteten som utövar idrott älskar det och upplever glädje både i rörelserna och av att klara av uppgifter. För att kunna driva sig själv framåt är det ett krav att personen upplever glädje (Hassmén et al., 2009). Inre motivation bygger på ansatsen att det finns grundläggande mänskliga behov som kompetens, autonomi och samhörighet (Deci & Ryan, 2004).

Kompetens innebär att kunskap inom ett specifikt ämne uppskattas som hög. Kompetens inom idrott kan vara både praktisk och teoretisk där eleverna upplever att de har chans att visa upp sina färdigheter både på planen och under teoretiska lektioner. Autonomi innebär att eleven själv kan bestämma och göra sina framtida val (Deci & Ryan, 2004). Det kan också innebära att eleven inte känner att föräldrar, tränare eller utomstående personer påverkar beslutsprocessen utan att eleven själv har kontroll över sina val. Det är viktigt att eleverna känner sig trygga med att de kan kontrollera sina beslut och att de inte blir pressade till att göra något. Det är inte tillfredsställande att känna sig maktlös. Samhörighet innebär att eleverna har ett behov av att bli sedda och lyckas vilket oftast uppfylls genom att eleverna blir bekräftade genom att vara del av RIG-verksamheten.

2.1.2 Yttre motivation

Yttre motivation betyder att personen motiveras av faktorer som kommer utifrån, som egentligen inte handlar om aktiviteten utan kan komma i form av belöning. Hassmén et al. (2009) beskriver att många människor som börjar med en idrott anser att det är glädjande och tillfredsställande men att det ofta finns externa faktorer som exempelvis belöningar som påverkar deras val av idrott (Hassmén et al., 2009). Externa faktorer kan leda till positiv eller negativ inverkan på motivationen. En extern faktor kan stimulera personens motivation och ofta förekommer det olika former av bestraffning eller belöning. Det råder inga tvivel om att en bestraffning i form av pengar kan påverka en individ att vara extra uppmärksam och höja sin motivation kortvarigt, men i längden kan det innebära negativa resultat som gör att glädjen försvinner (Deci & Ryan, 2004). Med hjälp av belöning som yttre motivation kan en person uppleva ökad motivation överlag och på så sätt påverkas personens inre motivation. En ökad motivation överlag kan innebära att den inre motivationen också ökar, speciellt när en individ får beröm som leder till ökad upplevd inre motivation (Cerasoli et al., 2014).

Det finns fyra kategorier till yttre motivation som visar nivån av självständighet hos en individ : *identifikation, introjektion, kontroll och integrering* (Deci & Ryan, 2004). De fyra kategorierna bestäms av interna eller externa processer som kan regleras eller kontrolleras med hjälp av individens mål och värderingar. Identifikation är när en person medvetet

värdesätter en aktivitet från vad individen kan få utav det. Beteende som förekommer hos individen är mer självstyrande men fortfarande påverkad av en yttre faktor (Deci & Ryan, 2004). Introjektion är en typ av yttre motivation som kopplas med inre faktorer. Introjekterad innebär att en person är motiverad och har ett stort ego som styrs av uppmuntran från yttre faktorer (Deci & Ryan, 2004).

Kontroll innebär ofta att en individ styrs av yttre press såsom bestraffning eller yttre uppmuntran genom belöning. Ofta strävar en individ efter att tillfredsställa det externa behovet eller att undvika möjliga negativa utgångspunkter (Deci & Ryan, 2004). Integrering är när personen förstår yttre faktorer och på så sätt kan anpassa sitt beteende så det gynnar individen själv. När individen själv kan reglera de yttre faktorerna och kan förstå dem kommer individen uppleva fullständig acceptans (Deci & Ryan, 2004).

2.1.3 Ledarskap, prestation och tillfredsställelse

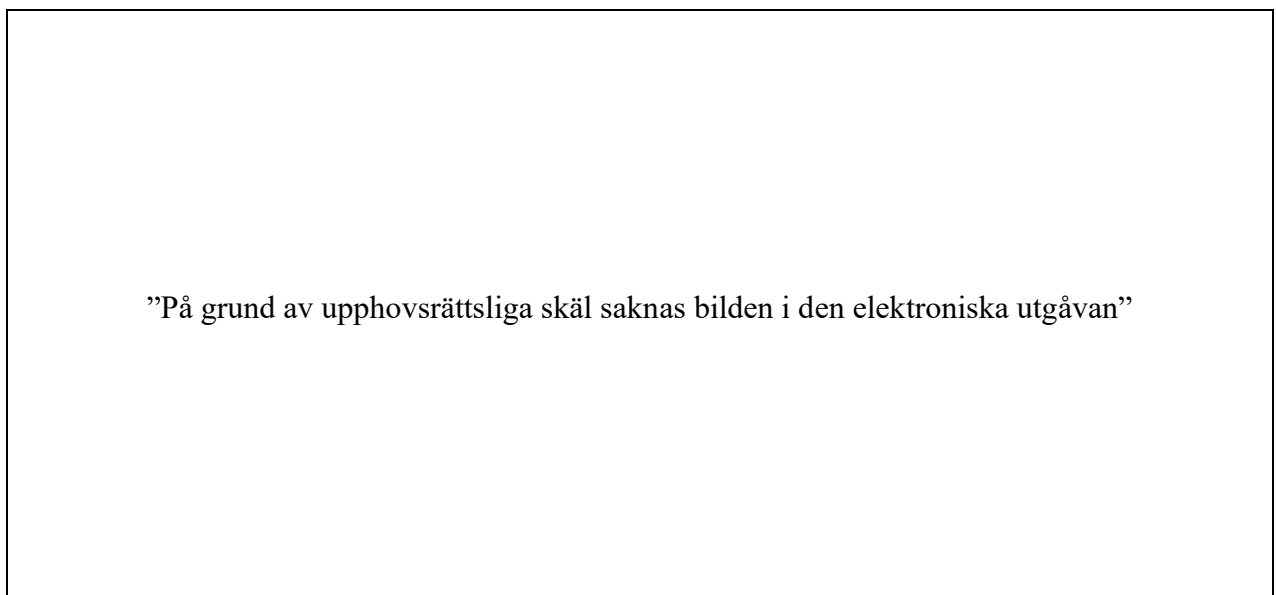
Ledare kan beskrivas som en person som utvecklar en annan persons förmåga och lyfter prestationsnivån hos individen (Gjerde, 2012). Enligt Chelladurai och Kerwin (2018) är det viktigt att samspelet och förståelsen mellan idrottaren och ledaren finns för att samtliga ska ha liknande förväntningar och målsättning för att lyckas. Ledares mål är att motivera adepterna att uppnå organisationens eller deras egna mål, utveckla deras förmågor, förbättra deras prestation och öka nivån av upplevd tillfredsställelse (Berg & Erlandsson 2004). En av de viktigaste faktorerna som en ledare kan påverka är adeptens motivation som leder till bättre resultat, ökad glädje och fortsatt idrottsutövande (Hagger & Chatzisarantis, 2007).

Enligt McIntosh (2013) definieras prestation hur väl en människa kan utföra en del av/eller hela aktiviteten och det som individen har åstadkommit genom att utföra den. Enligt Riemer och Chelladurai (1998) är det svårt att åtskilja prestation och tillfredsställelse eftersom individens upplevelse och känslor kan påverka resultatet. Tillfredsställelse hos idrottare är ett positivt tillstånd grundat i upplevelser och utvärderingar av spelmoment (Chelladurai & Riemer, 1997). Om en individ eller ett lag förlorar matcher så kan de ändå uppleva tillfredsställelse genom att vara nöjda med ansträngningen eller samarbetet (Høigaard et al., 2008). Prestation och tillfredsställelse kan förbättras med hjälp av ledaren och kan öka om faktiskt och önskvärt ledarskapsbeteende går hand i hand (Høigaard et al., 2008).

2.2 Teoretiska ramverk

2.2.1 Achievement Goal Theory (AGT)

En motivationsteori som dominerar inom idrott och har utvecklats genom perspektivet social kognition är Achievement Goal Theory (AGT). AGT är en social kognitiv teori som antar att människor gör saker medvetet, rationellt och målinriktat. Achievement goal theory används ofta för att förklara hur individer strävar efter att utvecklas och att känna sig kompetenta genom att visa upp eller dölja sina idrottsliga förmågor (Roberts et al., 2007). Det finns tre faktorer som påverkar idrottarens motivation och de är: prestationsmål, upplevd förmåga och prestationsbeteende (figur 1). Dessa faktorer hänger ihop med de grundläggande universella mänskliga behoven för inre motivation som är samhörighet, kompetens och autonomi (Deci & Ryan, 2004). Elevernas prestationsmål hänger ihop med begreppet samhörighet eftersom elevernas behov av att lyckas och att nå ett mål kan uppfyllas genom att vara uppgiftsorienterad eller egoorienterad. Upplevd förmåga kan i det här fallet kopplas ihop med begreppet kompetens som hur eleverna uppskattar sin praktiska och teoretiska kunskap. Prestationsbeteende kan kopplas ihop med autonomi eftersom eleverna själva väljer hur de presterar eller hur mycket de vill anstränga sig utan att bli påverkade av tränare eller föräldrar. Enligt Duda & Ntoumanis (2003) visar Achievement goal theory att motivationsprocessen är beroende av idrottarens prestationsmål som kan vara uppgiftsorienterade eller egoorienterade. Olika typer av prestationsmål påverkar hur idrottaren upplever sin förmåga och hur beteendet kan påverkas av motivationsklimatet som är uppgiftsorienterad eller egoorienterad.

Figur 1. Achievement Goal Theory (AGT).

AGT förklarar målet, meningen och individens utvecklingsbehov samt förklarar hur motivationsklimat hjälper till i uppfyllandet (Hackfort & Schinke, 2020). Inom AGT går det bland annat att finna två olika motivationsklimat som förklarar hur individen går till väga för att uppnå sina mål. Uppgiftsorienterat motivationsklimat baseras på kompetens och personlig utveckling och det behöver inte visas för någon annan (Hackfort & Schinke, 2020). Inom uppgiftsorienterat motivationsklimat är individens upplevda förmåga och prestationsbeteende åtskilda och om idrottaren presterar bättre finns det större chans att hen ska uppnå högre upplevd förmåga (Hackfort & Schinke, 2020). Inom uppgiftsorientering kopplas idrottarnas mål till deras känslor, ansträngning och kognitiva förmågor som bidrar till inläring, ökat intresse samt psykisk tillfredsställelse (Hackfort & Schinke, 2020). När en individ är uppgiftsorienterad betyder det enligt teorin att individens beteende kan ändras beroende på mål. Det är målet som visar meningen med individens strävan. När individen påbörjar sin strävan att uppfylla sitt mål kommer olika strategier träda fram för att bemöta och undvika det som kan hända (Hackfort & Schinke, 2020).

I det andra egoorienterade motivationsklimatet är upplevd förmåga och prestationsbeteende inte åtskilda. Egoorientering karaktäriseras av demonstration av kompetens med lite ansträngning och detta är bevis på att idrottaren besitter högre kompetens (Hackfort & Schinke, 2020). I egoorienterat motivationsklimat strävar individen att visa upp högre upplevd kompetens än andra genom att konkurrera ut andra idrottare för att nå kunskap som andra inte besitter (Hackfort & Schinke, 2020). Idrottare som är egoorienterade upplever ofta låg förmåga och självförtroende som leder till användning av destruktiva strategier såsom fusk eller låg ansträngning. Den egoorienterade individen anstränger sig så lite som möjligt för att kunna nå sitt mål och om uppgiften upplevs vara för enkel kan individen utmärka beteenden där hen försöker undvika uppgiften. Antingen är motivationsklimatet uppgift- eller egoorienterat och det kan ses som ett kontinuum där uppgift och ego är på varsin ände av linjen (Hackfort & Schinke, 2020). Enligt Hackfort & Schinke (2020) finns det några specifika skillnader mellan individer och vad som får dem att bli motiverade. De skillnaderna är individernas olika *tankesätt* eller *implicit personlighetsteori* (IPT) (Hackfort & Schinke, 2020). Idrottarnas tankesätt anses vara stabilt och innefattar egna antaganden om personliga förmågor, karaktär och intelligens. IPT beskriver det specifika mönstret som en individ använder sig av vid tolkningar av andras handlingar och vanor (Hackfort & Schinke, 2020). Enligt Hackfort & Schinke (2020) finns det två olika typer av IPT, ett utvecklande och ett fixerat tankesätt. Det utvecklande tankesättet kan ändras med hjälp av interventioner och det fixerande tankesättet är svår att förändra med strategier.

2.2.2 Den multidimensionella ledarskapsmodellen

Chelladurai (1984) har kombinerat de tidigare ledarskapsmodellerna där fokus låg på ledaren, situationen eller deltagaren och har skapat den multidimensionella ledarskapsmodellen (figur 2.). Den multidimensionella ledarskapsmodellen är ett bra verktyg för att undersöka relationer mellan ledare, situation och deltagare. Tränaren behöver ta hänsyn till vilka egenskaper hen själv har, till situationen och även till idrottarens egenskaper enligt den multidimensionella ledarskapsmodellen (Chelladurai, 1984).

Modellen beskriver först de tre bakomliggande faktorerna som påverkar ledarens beteende och i slutändan formar de konsekvenser som framkommer. *Utmärkande drag i situationen* kopplas till hur organisationen och omgivningen är uppbyggd, hur klubbens ekonomiska möjligheter ser ut och dess mål. Det som också kan påverka utmärkande drag i situationen är kulturella värderingar och sociala normer (Chelladurai, 1984). *Utmärkande drag hos ledaren* förklarar tränarnas mål, kunskap, förmågor, erfarenheter och värderingar. *Utmärkande drag hos idrottaren* förklarar deras prestationsmotiv, värderingar, erfarenheter och attityder.

Modellen förklarar vidare de tre olika aspekter av beteenden hos ledaren som är: *förväntat ledarskapsbeteende*, *faktiskt ledarskapsbeteende* och *önskvärt ledarskapsbeteende* (Chelladurai, 1984). I ett *förväntat ledarskapsbeteende* har organisationens målsättning och omgivningen stor påverkan. Förväntat ledarskapsbeteende påverkas också av situationens karaktär och sociala normer. Enligt modellen är *Faktiskt ledarskapsbeteende* kopplat till ledarens egenskaper eftersom de kan avgöra hur ledaren förmedlar och faktiskt beter sig. Erfarenhet, kunskap och personlighet bidrar till stor del vilket ledarskapsbeteende som dominerar i praktiken. En ledare kan inte förmedla sin typ av beteende utan att anpassa den efter det som gäller i organisationen eller laget (Chelladurai, 1984). *Önskvärt ledarskapsbeteende* påverkas av idrottarnas egenskaper och beroende av dessa finns önskemål om hur ledaren förväntas förhålla sig till utövarna. Individuella prestationsbehov, kompetens och motivation kan påverka det önskvärda ledarskapsbeteendet.

Prestationsresultat och tillfredsställelse hos idrottaren ökar om det finns en god balans mellan önskvärt-, förväntat- och faktiskt ledarskapsbeteende (Chelladurai, 1984). Enligt teorier är det viktigt att utövarnas förväntningar på ledarskapsbeteendet uppfylls eftersom det leder till tillfredsställelse och ökad prestation hos idrottarna (Chelladurai, 1984). Om utövarens förväntningar inte uppfylls från ledarens sida betyder det ofta att utövarens behov inte tillfredsställs. Eftersom alla idrottare har olika egenskaper skiljer sig idrottarens motivation och inställning åt. Exempel på skillnaderna är prestationsbehovet, kognitiva strukturer, mängd

tillhörighet och kompetens. Ledarskapsbeteendet behöver därför anpassas efter idrottarnas behov som är problematiskt eftersom alla är olika (Chelladurai, 1984). Eftersom prestation och tillfredsställelse är beroende av samspel mellan olika faktorer där olika individer och organisationer är inblandade så är det inte alltid lätt att hitta ett välfungerande mönster som passar för alla situationer.

”På grund av upphovsrättsliga skäl saknas bilden i den elektroniska utgåvan”

Figur 2. Den multidimensionella ledarskapsmodellen (Chelladurai, 1984, författarnas översättning).

2.3 Tidigare forskning

Ntoumanis & Biddle (1999) menar att idrottare vars prestationsmål är uppgiftsorienterat upplever fördelar såsom positiv attityd, prestation, inlärningsstrategier, kontroll över sina känslor och ökad glädje vid idrottsutövande och egoorienterade idrottare upplever inte de fördelarna. Enligt Senko et al. (2011) är uppgiftsorienterade individerna vanligt förekommande och de som gynnas mer. Enligt Daniels et al. (2008) har egoorientering en stark koppling relaterat till stress, ökad skaderisk och en tendens för individerna att bryta regler. Egoorientering är positivt relaterat till tillfredsställelse när idrottaren jämför sig själv med andra eller vill uppnå en högre status (Sit & Lindner, 2005). Enligt Duda (1998) finns det en positiv korrelation mellan idrottare som är uppgiftsorienterade och hög grad av inre motivation. Samma studie påvisar att egoorienterade idrottare känner mindre upplevd inre motivation (Duda, 1998). Enligt Sari et al. (2013) är det meningslöst att försöka minska egoorientering eftersom det är mer gynnsamt att försöka öka uppgiftsorientering hos idrottarna. Sari et al. (2013) anser att en eventuell ökning av uppgiftsorientering hos idrottare som är mer egoorienterade vanligtvis leder till en mer positiv spelupplevelse. Barkoukis et al. (2008) menar i sin studie att elever som är uppgiftsorienterade har bakomliggande kopplingar till fysisk aktivitet som kan påverkas av idrottslärares engagemang. Uppgiftsorientering kopplas ofta till utmanande uppgifter som kräver högre grad av uthållighet och ansträngning (Sit & Lindner, 2005). Enligt Sari et al. (2013) finns det ett samband mellan uppgiftsorientering och självkänsla eftersom högre uppgiftsorientering bidrar till ökad allmän självkänsla hos idrottarna och deras åsikter om sig själva. Enligt Nicholls (1989) kan egoorienterade idrottare prestera bra i ett uppgiftsorienterat klimat men ändå inte vara tillfredsställda eftersom framgång då handlar om att jämföra sitt resultat med andra.

Känslan av samhörighet kan förstärkas genom positiv inverkan av det sociala sammanhanget (Allen, 2003; Hodge et al., 2008). Det sociala sammanhanget påverkar motivationsklimatet och målorientering som kan vara egoorienterad eller uppgiftsorienterad (Nicholls, 1989). I Xiang et al. (2004) studie påvisades en stark koppling mellan uppgiftsorienterade personer och uppgiftsorienterat klimat som användes för att förutse resultatet av idrottarnas löpprestation. Om motivationsklimatet upplevs som uppgiftsorienterat ökar idrottarnas upplevda förmåga, självständighet och tillfredsställelse och därför eftersträvar tränaren ett uppgiftsorienterat motivationsklimat (Xiang et al., 2004). Boyce et al. (2009) framställde i sin studie att motivationsklimatet kan påverka idrottarnas prestationsmål. Idrottarna som hade låg uppgiftsorientering och som under längre tid befann sig i ett mycket uppgiftsorienterat motivationsklimat blev mer uppgiftsorienterade. Effekten av ett lågt uppgiftsorienterat klimat gjorde att idrottarna som befann sig i den miljön och hade hög uppgiftsorientering istället blev mindre uppgiftsorienterade. Studiens slutsats är också att ett uppgiftsorienterat klimat kan leda till en högre upplevd förmåga. För att idrottare ska känna sig mer kompetenta rekommenderade Boyce et al. (2009) att tränare bör utforma ett uppgiftsorienterat klimat som kan leda till att idrottare blir mer uppgiftsorienterade.

Enligt Nicholls (1989) är strävan mot framgång, nivån av ansträngning och ökad motivation positivt relaterat till hög upplevd förmåga. Mängden motivation hos en idrottare vid en utmaning kan avgöra hur troligt det är för idrottaren att klara av utmaningen (Weinberg & Gould, 2014) och enligt Nicholls (1989) kämpar motiverade idrottare mer för att uppnå sina mål. Forskare är eniga om att idrottarnas upplevda förmåga är viktig när idrottaren ställs inför en utmaning eftersom motivationen att klara utmaningen då är högre (Barić et al., 2014; Locke, 1996; Whitehead et al., 2004). Idrottare upplever sin kompetens beroende på mål som satts upp eller beroende på idrottarens prestationsmål (Kavussanu & Harnisch, 2000). Barn som är tolv år gamla kan uppleva både uppgiftsorientering och egoorientering (Nicholls, 1989). Enligt Barić et al. (2014) skiljer sig äldre barns prestationsmål åt och de visade att barn mellan 15-18 år kan vara mer ego- och uppgiftsorienterade än yngre barn. Williams (1994) undersökte korrelationen mellan idrottarens prestationsmål och om upplevd förmåga prefereras komma från uppgifts- eller egoorientering med hjälp av följande hypoteser: *Egoorienterade idrottare förväntas jämföra sin upplevda kompetens med omgivningen; Idrottare som är uppgiftsorienterade förväntas föredra inlärning genom ansträngning och en förbättring av deras upplevda förmåga.* Resultatet av Williams (1994) studie bekräftade hypoteserna och påvisade att egoorienterade idrottare kände sig kompetenta när de kunde jämföra sig med andra. Uppgiftsorienterade idrottarna upplevde kompetens varje gång de fick lära sig något

nytt. De upplevde också kompetens när de nådde ett mål som de själva satt upp eller när de utvecklade någon färdighet (Williams, 1994). I en studie gjord av Whitehead et al. (2004) påvisade resultatet att idrottare med låg upplevd kompetens upplevde mindre glädje vid utövandet av sin sport. Studien visar också att låg upplevd förmåga i kombination med hög egoorientering i samband med lågt uppgiftsorienterat motivationsklimat ofta leder till att idrottare slutar utöva sin sport. Enligt (Sit & Lindner, 2005) drivs egoorienterade idrottare av externa motivatorer och uppgiftsorienterade av inre motivatorer. En av de externa faktorerna som motiverar idrottare är tränare som bidrar med socialt stöd (Sit & Lindner, 2005). Det är större risk för egoorienterade idrottare att sluta utöva sin idrott eftersom det finns ett externt krav på att de ska överprestera som vanligtvis blir för mycket och då leder till avhopp (Whitehead et al., 2004). Enligt en undersökning av Chelladurai (1984) är ett förväntat, faktiskt och önskvärt ledarskapsbeteende kopplat till tillfredsställelse. Det som fastställts som signifikant är att idrottare upplever tillfredsställelse när ledarskapsbeteendet karakteriseras av positiv återkoppling, tydliga instruktioner och välorganiserade träningar.

3 Syfte och frågeställning

3.1 Syfte

- Syftet med denna studie är att undersöka vilken typ av prestationsmål och motivationsklimat RIG-elever identifierar. Vidare ämnar studien undersöka samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och upplevd förmåga samt samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och tillfredsställelse hos RIG-elever.

3.2 Frågeställningar

- *Är RIG-elever uppgiftsorienterade eller egoorienterade?*
- *Är det ett uppgiftsorienterat eller egoorienterat klimat som dominerar vid RIG-skolorna?*
- *Finns det något samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat?*
- *Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredställelse och prestationsmål samt motivationsklimat?*

4. Metod

4.1 Val av metod

I uppsatsen används en kvantitativ ansats för att besvara frågeställningarna (Hassmén & Hassmén, 2008). Studien utfördes med hjälp av digitala frågeformulär för att öka svarsfrekvensen och för att förhoppningsvis ge bredare och mer användbar kunskap. Användning av digitala frågeformulär underlättade processen eftersom det var enklare att samla in deltagarnas svar. Digitala frågeformulär möjliggjorde för deltagarna att besvara frågorna via mobiltelefoner eller datorer som sparade mycket tid (Hassmén & Hassmén, 2008).

4.2 Urval och bortfall

Enkäten besvarades av (N = 42) gymnasieelever av totalt (N = 60), där (N = 26) är kvinnliga och (N = 16) manliga. Deltagarna var mellan 15-19 år (m=17). Enkäten besvarades av 25 elever från RIG Mark och 17 elever från RIG Luleå. Ett bekvämlighetsurval användes i studien där målgruppen var elever som kombinerar elitidrott med studier på riksidrottsgymnasium i Kinna eller Luleå. Studiens externa bortfall låg på 30 procent och inget internt bortfall förekom.

4.3 Genomförande

Först kontaktades Svenska Basketbollförbundet via telefon för att fråga om tillåtelse att genomföra studien med RIG i Luleå och Kinna. Efter glädjande besked från förbundet

skickades mejl med information om studien till RIG-ansvariga. I ytterligare ett mejl från Svenska Basketbollförbundet till RIG-ansvariga uppmuntrades ledarna att dela frågeformuläret med sina elever. Med tanke på RIG-skolornas geografiska placering och situationen kring COVID-19 genomfördes enkäterna digitalt. Internet användes som hjälpmedel under hela processen. Frågeformuläret skickades i form av en länk via mejl efter att ansvariga lärare bekräftat sin medverkan i studien. De ansvariga lärarna hjälpte till i processen genom att samla elever och dela länken till frågeformuläret.

4.4 Mätinstrument

Frågeformuläret som användes utformades med hjälp av fyra färdiga och beprövade enkäter. Enkäterna var: Task and Ego Goal Orientation in Sport Questionnaire (TEOSQ); The Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 (PMCSQ -2); Competence scale och Athlete Satisfaction Questionnaire.

Totalt användes det 41 frågor i frågeformuläret. Frågorna i enkäten handlade om fyra olika ämnen som gör att studien har en tvärsnittsdesign (Thrane, 2019). Likertskala användes, där individen kan fylla i var på en skala hen befinner sig. Det är inte alltid lätt för individen att uppskatta var på kontinuumet de befinner sig och om det skulle bli fel på någon fråga är det möjligt att efteråt fastställa var individen befinner sig med hjälp från hela frågeformuläret. Duda & Nicholls (1992) utformade "Task and Ego Goal Orientation in Sport Questionnaire" vars syfte var att studera målorientering. Enkäten bestod av 13 frågor där sju av dem identifierar uppgiftsorientering (frågor: 7, 10, 12, 13, 15, 17, 18) och resterande identifierar och handlar om egoorientering (frågor: 6, 8, 9, 11, 14, 16). Duda & Nicholls (1992) enkät går att finna under sektion två (frågor 6-18). Svaret kunde ges på en femgradig likertskala där eleverna fick välja mellan "stämmer inte alls", "stämmer mycket bra" eller däremellan. Enligt Xiang et al., (2004) är frågeformuläret en godkänd och användbart instrument som används för att identifiera individuell målorientering.

Frågeformuläret som användes i sektion tre som underlag är The Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 (PMCSQ-2) (Newton et al., 2000). Totalt mättes motivationsklimatet med hjälp av sex frågor och de besvarades med en femgradig likertskala där elevernas svar kunde vara allt från "stämmer inte alls" till "stämmer mycket bra" eller något däremellan. Tre av frågorna hjälpte vid identifiering av uppgiftsorienterat klimat (frågor: 20, 22 och 23) och de andra tre enkätfrågorna kopplas till egoorienterat klimat (frågor: 19, 21 och 24).

Harter (1981) har tagit fram en kompetensskala som användes för att mäta elevernas upplevda förmåga. Sektion fyra bestod av sex frågor (frågor 25-30) där eleverna fick uppskatta sin kompetens. Svartsmöjligheten bestod av en fyrgradig skala där elevernas svar kunde vara från "stämmer inte alls" till "stämmer mycket bra" eller något däremellan.

Riemer & Chelladurai (1998) menar att Athlete Satisfaction Questionnaire är ett verktyg som används vid mätning av tillfredsställelse. Delar av Athlete Satisfaction Questionnaire används i sektion fem för att bättre förstå elevernas tillfredsställelse med sin individuella prestation (frågor 31-33), tillfredsställelse av hur de blir behandlade av sin tränare (frågor 34-38) och tillfredsställelsen som resultat från tränarens instruktioner (frågor 39-41). Totalt valdes elva frågor ut av 56 möjliga från ursprungsenkäten. Ursprungsenkäten bestod av 15 olika sektioner som var kopplade till delar som inte var aktuella för studien. Eleverna kunde svara på en sjugradig likertskala där de kunde välja från "mycket otillfredsställd" till "mycket tillfredsställd" eller något däremellan.

4.5 Pilotstudie

Innan studiens start genomfördes en pilotstudie. Pilotstudiens mål var att identifiera potentiella brister i formulering av frågor, säkerställa tydlighet i instruktionerna och att ta reda på hur lång tid enkäten tog att genomföra. I pilotstudien gjordes ett bekvämlighetsurval där deltagare (N=5) från två basketgymnasier i Stockholm besvarade frågeformuläret. Ändringar som studiens författare gjorde efter återkoppling från deltagarna var följande: omstrukturering av studiens syfte i enkätens inledning, förbättring av frågeformuleringar i sektion två och finjustering av orden i likertskalan under sektion fem.

4.6 Validitet och Reliabilitet

Utifrån färdiga frågeformulär utformades egna enkäter som enligt Bryman (2018) stärker studiens validitet. Översättning av färdiga frågeformulär genomfördes i början av skrivprocessen och enkätfrågorna modifierades efter handledning samt utförandet av pilotenkäter. Modifiering av frågorna i studiens enkät kommer från feedback från elever som deltog i studiens pilotenkät och handledare som enligt Hassmén & Hassmén (2008) stärker innehållsvaliditeten. Task and Ego Goal Orientation in Sport Questionnaire har enligt Whitehead & Duda (1998) visat hög validitet och reliabilitet vid användning i över cirka 70 vetenskapliga studier. Enligt Bryman (2018) tyder det att studiens mätinstrument är av hög validitet. Eftersom studien använder fyra beprövade frågeformulär som visat ha hög

reliabilitet och validitet sedan tidigare så ökade validiteten och reliabiliteten även i denna studie. Det som kan påverka studiens validitet är att endast vissa delar av Riemer & Chelladurai (1998) Athlete Satisfaction Questionnaire användes. För att minska eventuella interna bortfall utformades en enkät som inte tar längre än åtta minuter att besvara. Endast en begränsad urvalsgrupp användes eftersom eleverna kommer från två specifika RIG-skolor av alla som finns i Sverige och det kan ha påverkat generaliserbarheten. Studiens hela process beskrevs så noggrant som möjligt för att studien skulle vara förståelig.

4.7 Etiska ställningstaganden

Först blev deltagarna i studien informerade från ansvariga lärare hur de kunde delta i studien. Enkäten skickades via länk till ansvariga lärare som vidare delade länken till samtliga elever. I enkätens inledning informeras eleverna om vilka studieförfattarna är och varför studien utförs och sedan presenteras studiens syfte. Eleverna fick information om studiens etiska aspekter och meddelades att de kunde avbryta sin medverkan när som helst. I enkätens inledning fick eleverna ge samtycke till medverkan i studien (se bilaga 2).

Under sektion ett i frågeformuläret fanns bakgrundsfrågor som berörde deltagarnas ålder, kön, vilken årskurs de går i och hur länge de utövat idrotten. Dessa frågor är av personlig karaktär och ger studien en bättre översikt över den demografiska data (Hassmén & Hassmén, 2008). I enkätens inledningen informerades eleverna om vilka studieledarna var och om studiens syfte för att tillfredsställa informationskravet (Vetenskapsrådet, 2021). Det stod också att eleverna kunde avbryta sin medverkan i studien när som helst. Författarnas namn och kontaktuppgifter fanns med i enkätens inledningen så eleverna kunde ta kontakt vid behov. Följt av det kom samtyckesblanketten där eleverna kunde godkänna sin medverkan och på så sätt välja om de skulle delta eller inte. De elever som valde att medverka i studien var tvungna att kryssa i rutan som godkänner deras medverkan i studien och därför uppfylls samtyckeskravet från Vetenskapsrådet (2021). Enkäten var anonym och uppfyllde konfidentialitetskravet eftersom ingen elev delade personliga uppgifter och därför bör det inte finnas någon chans att ta reda på vilken elev från RIG-skolorna som deltagit i studien (Vetenskapsrådet, 2021). Insamlade uppgifter från elever kommer bara användas i forskningssyfte och inte någon annanstans vilket uppfyller nyttjandekravet (Vetenskapsrådet, 2021).

4.8. Dataanalys

Eleverna svarade på enkäten med hjälp av Googles formulär. Insamlade data innehåller elevernas subjektiva självskattningar utifrån deras prestationsmål, upplevda motivationsklimat, upplevd förmåga och nivå av upplevd tillfredsställelse. Elevernas subjektiva självskattningar grupperades och föreställer studiens variabler.

Rådatan från Google formuläret kodades i Microsoft Excel (Version: 16.57) och efter det överfördes materialet till statistiskanalisprogram "Statistical for the Social Sciences" (SPSS, MacOS version: 28.0.1.0). Först testades normalfördelning av urvalet med av Shapiro-Wilk och Kolmogorov-Smirnov tester. Parametriska tester baseras på antaganden om fördelningen av variabler i populationen från vilken det observerade urvalet extraherades. På ett urval av 42 respondenter är det inte möjligt att bevisa en normalfördelning därför finns det ingen anledning att använda sig av parametriska tester. I programmet SPSS arbetades deskriptiv statistik fram genom icke parametriskt test och Wilcoxon test för att besvara frågeställning ett och två.

För att analysera och få fram svar på frågeställning tre, fyra, fem och sex användes en icke parametrisk metod som beräknar sambandet mellan två olika variabler- Spearmans korrelationstest. Korrelationskoefficient i Spearmans test varierar från +1 eller -1, där +1 visar en stark positiv korrelation och -1 en stark negativ korrelation. Det behöver finnas en relation mellan variabel x och y dvs x behöver påverka y för att det ska finnas en korrelation. I studien är signifikansnivån satt till $p < 0.05$ eftersom det stärker studiens reliabilitet. Det är vanligt att lägga en säkerhetsnivå på 95 procent för att veta om resultatet är signifikant.

5. Resultat

5.1 Resultat av RIG-elevs målorientering

RIG-elever är mer uppgiftsorienterade ($M=5,91$; $SD=0,78$) än egoorienterade ($M=4,06$; $SD=1,22$), $p < 0,001$. För varje enskild elev jämfördes ett genomsnitt av svar för egoorienterade frågor med genomsnittet av svar för uppgiftsorienterade frågor. Resultatet visade också att endast fyra elever är mer egoorienterade än uppgiftsorienterade.

5.2 Resultat av upplevt motivationsklimat hos RIG-elever

Motivationsklimatet hos RIG-eleverna upplevdes som mer uppgiftsorienterat ($M=4,23$; $SD=0,63$) än egoorienterat ($M=2,78$; $SD=0,63$), $p < 0,05$.

För varje enskild elev jämfördes ett genomsnitt av svar för frågor om egoorienterat motivationsklimat med genomsnittet av svar för frågor om uppgiftsorienterat motivationsklimat. Resultatet visade att endast fyra elever upplever ett egoorienterat motivationsklimat. De fyra eleverna var inte samma elever som enligt tidigare resultat är egoorienterade. Två elever hade samma genomsnitt av svar som gjorde att de varken tillhörde uppgiftsorienterat eller egoorienterat motivationsklimat.

5.3 Samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat

Utifrån RIG-elevernas svar på frågor om hur de upplever sin förmåga skapades en ny variabel - elevernas upplevda förmåga ($M = 3,10$ $SD = 0,60$). Spearman's korrelationstest visade ingen signifikant korrelation mellan variabeln uppgiftsorienterat motivationsklimat och variabeln elevernas upplevda förmåga. Testet visade en signifikant korrelation mellan elever som skattade sin upplevda förmåga högt och de elever som är mer uppgiftsorienterade. Korrelation = $0,308^*$. P-värde = $0,047$.

Spearman's korrelationstest visade ingen signifikant korrelation mellan variabeln egoorienterat motivationsklimat och variabeln elevernas upplevda förmåga. Testet visade en signifikant korrelation mellan elever som skattade sin upplevda förmåga högt och de elever som är mer egoorienterade. Korrelation = $0,452^{**}$. P-värde = $0,003$.

5.4 Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredställelse och prestationsmål samt motivationsklimat

Utifrån RIG-elevernas svar på frågor om hur de självskattat sin nivå av tillfredställelse skapades en ny variabel - elevernas nivå av tillfredställelse ($M = 3,36$ $SD = 0,78$). Spearman's korrelationstest visade ingen signifikant korrelation mellan variabeln uppgiftsorienterade elever och variabeln elevernas nivå av tillfredställelse. Testet visade en signifikant korrelation mellan de elever som upplevde ett mer uppgiftsorienterat motivationsklimat och de som upplevde en högre nivå av tillfredställelse. Korrelation = $0,559^{**}$. P-värde $< 0,01$. $N = 42$.

Spearman's korrelationstest visade ingen signifikant korrelation mellan variabeln egoorienterade elever och variabeln elevernas nivå av tillfredsställelse. Testet visade ingen korrelation mellan elevernas nivå av tillfredsställelse och egoorienterat motivationsklimat.

6. Diskussion

Syftet med denna studie är att undersöka vilken typ av prestationsmål och motivationsklimat RIG-elever identifierar. Vidare ämnar studien undersöka samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och upplevd förmåga samt samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och tillfredsställelse hos RIG-elever.

Följande frågeställningar undersöktes:

- *Är RIG elever uppgiftsorienterade eller egoorienterade?*
- *Är det ett uppgiftsorienterat eller egoorienterat klimat som dominerar vid RIG-skolorna?*
- *Finns det något samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat?*
- *Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredsställelse och prestationsmål samt motivationsklimat?*

6.1 Är RIG-elever uppgiftsorienterade eller egoorienterade?

Studiens resultat visar att RIG-eleverna är mer uppgiftsorienterade ($M=5,91$; $SD=0,78$) och det överensstämmer med Sari et al. (2013) studien där både montenegrinska ($M=4,44$; $SD=0,40$) och turkiska ($M=3,96$; $SD=0,73$) ungdomsbasketspelare (13-17 år) var mer uppgiftsorienterade. Eleverna vi undersökte var mestadels uppgiftsorienterade och det kan vara anledning varför RIG-elever brukar prestera högt och vanligtvis vara framgångsrika (Hedberg, 2011). Det kan finnas flera orsaker till att studien visade ett högre medelvärde för uppgiftsorientering jämfört med Sari et al. (2013) studie. En möjlig förklaring kan vara att eleverna på RIG-skolorna har en mer specifik inriktning på basket, vilket kan leda till en mer uppgiftsorienterad inställning. Detta kan också påverkas av det specifika motivationsklimatet på RIG-skolorna, som kan vara mer uppgiftsorienterat än det som finns inom idrottsföreningar. Det kan också vara så att det finns skillnader i ungdomsbasketspelarnas kulturella bakgrund och uppfostran som påverkar deras målorientering. En annan möjlig förklaring kan vara att det finns skillnader i metoderna och frågeställningarna i de två

studierna som kan ha påverkat resultaten. En mer djupgående undersökning skulle behövas för att utforska dessa möjliga orsaker.

Enligt Williams (1994) brukar egoorienterade idrottare jämföra sin upplevda kompetens med omgivningen men i detta fall är det svårt att sammanställa ett resultat eftersom studien enbart identifierat fyra egoorienterade elever. Sociala sammanhanget påverkar målorienteringen och eleverna som är egoorienterade kan trots det prestera bra i ett uppgiftsorienterat klimat men det finns en risk att de inte är tillfredsställda (Nicholls, 1989).

6.2 Är det uppgiftsorienterat eller egoorienterat klimat som dominerar vid RIG-skolorna?

RIG-eleverna upplever mer uppgiftsorienterat motivationsklimat ($M=4,23$; $SD=0,63$) än egoorienterat motivationsklimat ($M=2,78$; $SD=0,63$) och det överensstämmer med Xiang et al. (2004) studien där eleverna upplevde mer uppgiftsorienterat motivationsklimat ($M=4,04$; $SD=0,50$) än egoorienterat motivationsklimat ($M=2,84$; $SD=0,65$). Ett dominerande uppgiftsorienterat motivationsklimat gör att eleverna blir mer uppgiftsorienterade och att de upplever högre grad av upplevd förmåga som är fördelaktigt och leder till att eleverna kämpar mer, anstränger sig mer och att deras nivå av inre motivation för lärandet ökas (Boyce et. al., 2009; Xiang et al., 2004). Kopplingen mellan uppgiftsorienterade elever och uppgiftsorienterat motivationsklimat är stark och det i kombination med goda sportsliga resultat som RIG-eleverna har stämmer väl överens med studien från Xiang et al. (2004). Från två elever gick det inte att urskilja om de tillhörde uppgiftsorienterat eller egoorienterat motivationsklimat. Resultatet stämmer överens med Boyce et al. (2009) studien som visar att uppgiftsorienterat motivationsklimat gör att fler individer blir mer uppgiftsorienterade eftersom vi har 38 av 42 RIG-elever som är uppgiftsorienterade.

6.3 Finns det något samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat

Resultaten visade ett positivt samband mellan uppgiftsorientering och upplevd förmåga. Detta stärker tidigare forskning som påstår att uppgiftsorienterat motivationsklimat kan göra att en idrottare känner sig mer kompetent och det kan då leda till att adepten också blir mer uppgiftsorienterad (Boyce et. al., 2009; Kavussanu & Harnisch, 2000). RIG-elever brukar vara framgångsrika och detta är enligt Nicholls (1989) på grund av att deras ansträngningsnivå och motivation kommer utifrån deras starka upplevda förmåga. Om

eleverna utför en aktivitet på grund av sitt intresse och eleven upplever att aktiviteten är glädjefull och givande så innebär det att de styrs av sin inre motivation (Deci & Ryan, 2004). Enligt Whitehead et al. (2004) är det viktigt att eleverna har hög upplevd förmåga eftersom de annars inte kommer ha glädje utav sporten. En fördel som denna studie påvisar är att eleverna upplever hög nivå av upplevd förmåga och det i kombination med högt upplevt uppgiftsorienterat motivationsklimat leder ofta till att adepterna fortsätter utöva sin idrott framöver (Whitehead et.al, 2004). Detta är viktigt för RIG-eleverna eftersom det ska vara hållbart i längden och att de ska klara av att idrotta på ett hälsosamt sätt. Resultaten visade att hög upplevd förmåga innebär mindre med egoorientering och ett lägre upplevt egoorienterat motivationsklimat. Eftersom studiens resultat redan påvisat positiva samband mellan uppgiftsorientering och upplevd förmåga så är det normalt att upplevd förmåga är positiv i relation med egoorienterade elever. I studien finns det bara fyra elever som upplever egoorienterat motivationsklimat och fyra elever som är egoorienterade och därför skulle det kunna vara ledarna på de två RIG skolor som undersöktes som gjort ett gott intryck.

6.4 Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredsställelse och prestationsmål samt motivationsklimat

Resultatet visar en signifikant positiv korrelation mellan elevernas upplevda tillfredsställelse och uppgiftsorienterat motivationsklimat. Uppgiftsorienterat motivationsklimat hjälper RIG-eleverna att uppleva en högre nivå av tillfredsställelse som också innebär att en högre nivå av tillfredsställelse förekommer i det uppgiftsorienterade motivationsklimatet. En anledning till att eleverna är tillfredsställda kan vara att riksidrottsgymnasier som ingick i urvalet har lyckats forma ett uppgiftsorienterat motivationsklimat som dominerar och det kan göra att eleverna kan utveckla sina förmågor, förbättra sin prestation och öka nivån av upplevd tillfredsställelse (Berg & Erlandsson 2004). Resultatet visar att RIG-eleverna är uppgiftsorienterade och att de befinner sig i ett uppgiftsorienterat motivationsklimat och därmed upplever en hög grad av tillfredsställelse som går i linje med Hackfort & Schinke (2020) studie där det finns kopplingar mellan idrottarnas mål, känslor, ansträngning och tillfredsställelse.

Det finns ingen korrelation mellan egoorienterade elever och högre grad av upplevd tillfredsställelse i ett egoorienterat motivationsklimat. Ingen korrelation hittas mellan fyra egoorienterade elever och högre grad av tillfredsställelse. Det var enbart fyra elever som var egoorienterade och detta kan påverka studiens resultat. Ingen korrelation går att finna mellan

egoorienterat motivationsklimat och högre grad av tillfredsställelse eftersom studiens resultat visar att uppgiftsorienterat motivationsklimat råder inom RIG-skolorna. Det är inte samma fyra elever som är egoorienterade och som upplever egoorienterat motivationsklimat och detta kan troligtvis påverka studiens resultat.

6.5 Begränsningar och Styrkor

Studiens styrka är att 70 procent av eleverna som fick ta del av enkäten svarade på samtliga frågor som enligt Hassmén & Hassmén (2008) innebär att studien har tillgång till tillräckligt mycket information. Enligt Thrane (2019) är det generellt låg reliabilitet vid enkäter om adepterna förväntas svara på frågor om något de gjort långt tillbaka i tiden och denna studie fokuserar mer på elevernas nuvarande upplevelser. Användandet av redan beprövade enkäter anses vara en styrka eftersom det stärker studiens validitet.

En svaghet i studien är att frågor och funderingar som kanske fanns hos elever kring enkätfrågor inte kunde besvaras på grund av rådande omständigheter kring Covid-19 som gjorde att enkäterna inte kunde genomföras på plats. Det som kan anses som studiens svaghet är att RIG-tränarna delade ut enkäterna när de ansåg att det var lämpligt. Detta betyder att studien var beroende av tränarna och ingen annan kunde styra eller påverka när insamling av data skulle äga rum. Det som går att diskutera kan vara ifall RIG-eleverna svarat på ett visst sätt eftersom de förväntar sig att deras lärare vill att de är uppgiftsorienterade. På så sätt kan det påverka studien på ett negativt sätt eftersom eleverna då inte är ärliga med ifall de faktiskt är uppgiftsorienterade eller egoorienterade, om deras egna upplevelser om motivationsklimatet eller nivå av tillfredsställelse. Det som går att diskutera är val av Spearman's korrelationstest istället för multipel regression vid analys av data eftersom det går att undersöka om det finns ett statistiskt samband mellan en responsvariabel och andra förklarande variabler.

6.6 Framtida forskning

Förhoppningsvis kan forskare i framtiden använda denna studie genom att göra en liknande studie med en annan idrott som inriktning eller för elever som är yngre. Motivation är svårt att studera eftersom eleverna motiveras på olika sätt och har egna tolkningar av situationer och därför är det önskvärt att efterfråga om mer studier med motivation som är kopplat till lagidrotter i framtiden. Det skulle vara intressant att se om en liknande kvantitativ studie skulle visa likadant resultat för en annan lagidrott. Det kan vara spännande att ta reda på vad

eleverna haft för erfarenheter kring uppgifts- och egoorienterade motivationsklimat sedan tidigare antingen under skolmiljö eller i föreningsidrotter. För att kunna dra den slutsatsen behövs en kvalitativ studie med elever som tränade i någon elitsatsande förening exempelvis. Det som önskas se i framtiden är en liknande studie som denna fast jämföra kön eller nationaliteter istället för att se om resultatet är densamme. Ferry (2014) menar att det finns målgrupper som redan gynnas av RIG-utbildningen och de som inte gör det. Framtida forskning som observerar elever som missgynnas i utbildningen hade varit intressant att se eftersom en artikel från Ferry (2014) uppmärksammar att medelklasspojkar och deras sportvanor gynnas. Därför skulle det vara relevant att jämföra kön i framtida forskning. Framtida forskning med hjälp av kvalitativa studier inom RIG där eleverna beskriver sin upplevda förmåga och motivationsklimat är någonting som efterfrågas. Det skulle vara intressant att se studier där elever får förklara sin inlärningsprocess och vad som driver dem att utvecklas. Det skulle vara intressant att se studier som tittar närmare på RIG-tränarna och hur de upplever sin kompetens eller vilket ledarskapsbeteende som dominerar. Det skulle vara intressant att se en liknande studie som istället fokuserar på NIU eller LIU för att se om det är någon skillnad, detta gäller även NIU. Det är viktigt att liknande studier i framtiden görs för att öka eller behålla utbildningens kvalitet eftersom RIG anses vara det bästa alternativet för elever som vill kombinera utbildning med elitidrott. Ett annat förslag på framtida forskning är att göra om denna studie med samma frågeställningar och metod när de får en ny specialidrottslärare eller om några år när det går nya elever på RIG för att fastställa hur stor påverkan tränaren hade på elevernas motivation.

7 Slutsats

En generell slutsats som kan dras är att majoriteten av elever från de två Riksidrottsgymnasierna med inriktning basket är uppgiftsorienterade eftersom resultatet visade en statistisk signifikant skillnad mellan svar på uppgiftsorienterade och egoorienterade frågor. En slutsats som kan dras är att RIG-eleverna upplever uppgiftsorienterat motivationsklimat i större utsträckning eftersom resultatet visade en statistisk signifikant skillnad mellan svar på frågor om uppgiftsorienterat och egoorienterat motivationsklimat. Spearman's korrelationstest visade en signifikant positiv korrelation mellan upplevd förmåga och uppgiftsorienterade elever. Detta betyder att uppgiftsorienterat motivationsklimat leder till att en idrottare blir mer uppgiftsorienterad och upplever sig mer kompetent tack vare motivationsklimatet. Spearman's korrelationstest visade en signifikant positiv korrelation

mellan upplevd förmåga och egoorienterade elever. En signifikant positiv korrelation mellan uppgiftsorienterat motivationsklimat och hög nivå av tillfredsställelse identifierades med hjälp av Spearman's korrelationstest. Detta betyder att uppgiftsorienterat motivationsklimat hjälper RIG-eleverna att uppleva en högre nivå av tillfredsställelse.

Käll- och litteraturförteckning

- Allen, J. B. (2003). Social motivation in youth sport. *Journal of sport and exercise psychology, 25*(4), 551-567.
- Barić, R., Vlašić, J., & Erpič, S. C. (2014). Goal orientation and intrinsic motivation for physical education: Does perceived competence matter?. *Kinesiology, 46*(1).
- Barkoukis, V., Tsorbatzoudis, H., & Grouios, G. (2008). Manipulation of motivational climate in physical education: Effects of a seven-month intervention. *European Physical Education Review, 14*(3), 367-387.
- Berg, M. E., & Erlandsson, A. (2004). *Coaching: att hjälpa ledare och medarbetare att lyckas*. Studentlitteratur.
- Boyce, B. A., Gano-Overway, L. A., & Campbell, A. L. (2009). Perceived motivational climate's influence on goal orientations, perceived competence, and practice strategies across the athletic season. *Journal of Applied Sport Psychology, 21*(4), 381-394.
- Bryman, A. (2018). *Samhällsvetenskapliga Metoder*. Malmö: Liber
- Cerasoli, C. P., Nicklin, J. M., & Ford, M. T. (2014). Intrinsic motivation and extrinsic incentives jointly predict performance: a 40-year meta-analysis. *Psychological bulletin, 140*(4), 980.
- Chelladurai, P. (1984). Discrepancy between preferences and perceptions of leadership behavior and satisfaction of athletes in varying sports. *Journal of Sport and Exercise Psychology, 6*(1), 27-41.
- Chelladurai, P., & Kerwin, S. (2018). *Human resource management in sport and recreation*. Human Kinetics.
- Chelladurai, P., & Riemer, H. A. (1997). A classification of facets of athlete satisfaction. *Journal of sport management, 11*(2), 133-159.

Cremades, J. G., Flournoy, B., & Gomez, C. B. (2012). Scholarship status and gender differences in motivation among US collegiate track and field athletes. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 7(2), 333-344.

Crust, L., & Lawrence, I. (2006). A review of leadership in sport: Implications for football management. *Athletic Insight: The Online Journal of Sport Psychology*, 8(4), 28-48.

Daniels, L. M., Haynes, T. L., Stupnisky, R. H., Perry, R. P., Newall, N. E., & Pekrun, R. (2008). Individual differences in achievement goals: A longitudinal study of cognitive, emotional, and achievement outcomes. *Contemporary Educational Psychology*, 33(4), 584-608.

Deci, E. L., Olafsen, A. H., & Ryan, R. M. (2017). Self-determination theory in work organizations: The state of a science. *Annual review of organizational psychology and organizational behavior*, 4, 19-43.

Deci, E. L., & Ryan, R. M. (Eds.). (2004). *Handbook of self-determination research*. University Rochester Press.

Duda, J. L., & Nicholls, J. G. (1992). Dimensions of achievement motivation in schoolwork and sport. *Journal of educational psychology*, 84(3), 290.

Duda, J. L., & Ntoumanis, N. (2003). Correlates of achievement goal orientations in physical education. *International Journal of Educational Research*, 39(4-5), 415-436.

Eriksson, S. (2010). *Utvärdering av RIG-verksamheten: ur ett SF och elevperspektiv 1999-2009*. Riksidrottsförbundet.

Fahlström, P. G. (2006). På jakt efter de svenska idrottscoacherna. *Ett forskningsprojekt som studerar svenska idrottscoacher*. *Svensk Idrottsforskning*, 4, 1-4.

Ferry, M. (2014). *Idrottsprofilerad utbildning-i spåren av en avreglerad skola*.

Gao, Z. (2008). College Students' Motivation Toward Weight Training: A Combined Perspective. *Journal of Sport Behavior*, 31(1).

Gjerde, S. (2012). *Coaching: Vad, varför, hur*. Lund: Studentlitteratur.

Hagger, M. S., & Chatzisarantis, N. L. (2007). *Intrinsic motivation and self-determination in exercise and sport*. Human Kinetics.

Harter, S. (1981). The development of competence motivation in the mastery of cognitive and physical skills: Is there still a place for joy. *Psychology of motor behavior and sport*, 7950.

Hassmén, N., & Hassmén, P. (2008). *Idrottsvetenskapliga forskningsmetoder*. SISU idrottsböcker.

Hassmén, P, Kenttä G. & Gustafsson, H. (2009). *Praktisk idrottspsykologi*. Stockholm: SISU Idrottsböcker.

Hackfort, D., & Schinke, R. J. (Eds.). (2020). *The Routledge International Encyclopedia of Sport and Exercise Psychology: Volume 1: Theoretical and Methodological Concepts*. Routledge.

Hedberg, M. (2011). Coachens betydelse för elitgymnasister. *Svensk idrottsforskning*, 20, 3.

Hodge, K., Allen, J. B., & Smellie, L. (2008). Motivation in Masters sport: Achievement and social goals. *Psychology of sport and Exercise*, 9(2), 157-176.

Høigaard, R., Jones, G. W., & Peters, D. M. (2008). Preferred coach leadership behaviour in elite soccer in relation to success and failure. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 3(2), 241-250.

Kavussanu, M., & Harnisch, D. L. (2000). Self-esteem in children: Do goal orientations matter?. *British Journal of Educational Psychology*, 70(2), 229-242.

Locke, E. A. (1996). Motivation through conscious goal setting. *Applied and preventive psychology*, 5(2), 117-124.

Lund, S. (2006). Utbildningsexpansion och idrottslyceer. *Svensk idrottsforskning*, 15(4), 56-58.

Lund, S., & Olofsson, E. (2009). Vem är idrottslyceisten?: Idrottsprofilerad utbildning och selektion. *SVEBI årsbok*, 125-150.

Nationalencyklopedin. (11 november 2021) *Motivation*.

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/motivation> (hämtad 2021-11-11)

Newton, M., Duda, J. L., & Yin, Z. (2000). Examination of the psychometric properties of the Perceived Motivational Climate in Sport Questionnaire-2 in a sample of female athletes. *Journal of sports sciences*, 18(4), 275-290.

Nicholls, J. G. (1989). *The competitive ethos and democratic education*. Harvard University Press.

Ntoumanis, N., & Biddle, S. J. (1999). Affect and achievement goals in physical activity: A meta-analysis. *Scandinavian journal of medicine & science in sports*, 9(6), 315-332.

McIntosh, C. (2013). *The Dictionary for Learning*.

Moen, F., Høigaard, R., & Peters, D. M. (2014). Performance progress and leadership behavior. *International Journal of Coaching Science*, 8(1), 69-81.

Revstedt, P. (2002). *Motivationsarbete*. Stockholm: Liber.

Riemer, H. A., & Chelladurai, P. (1998). Development of the athlete satisfaction questionnaire (ASQ). *Journal of sport and exercise psychology*, 20(2), 127-156.

Riksidrottsförbundet. (3 november 2021). *Elitidrott på gymnasiet – RIG och NIU*.
<https://www.rf.se/RFarbetarmed/Elitidrott/elitidrottpagymnasiet>

Roberts, G. C., Treasure, D. C., & Conroy, D. E. (2007). *Understanding the dynamics of motivation in sport and physical activity: An achievement goal interpretation.*

Sari, İ., Ilić, J., & Ljubojević, M. (2013). *The comparison of task and ego orientation and general self-esteem of Turkish and Montenegrin young basketball players.* *Kinesiology*, 45(2.), 203-212.

Senko, C., Hulleman, C. S., & Harackiewicz, J. M. (2011). *Achievement goal theory at the crossroads: Old controversies, current challenges, and new directions.* *Educational psychologist*, 46(1), 26-47.

Sit, C. H., & Lindner, K. J. (2005). *Motivational orientations in youth sport participation: Using achievement goal theory and reversal theory.* *Personality and Individual Differences*, 38(3), 605-618.

Svensk Basket. (2 december 2021) *Riksidrottsgymnasium Basket.*

<https://www.basket.se/Utbildning/Basketbollgymnasier/RiksidrottsgymnasiumBasket>

Thrane, C. (2019). *Kvantitativ metod: en praktisk introduktion.* Studentlitteratur.

Uebel, M. (2006). *Nya perspektiv på riksidrottsgymnasierna – Vad flickor och pojkar värdesätter i RIG verksamheterna.* Riksidrottsförbundet, FoU-rapport 2006:4.

Vetenskapsrådet. (31 oktober 2021). *Forskningsetiska principer.*

<http://www.codex.vr.se/texts/HSFR.pdf>

Weinberg, R. S., & Gould, D. (2014). *Foundations of sport and exercise psychology.* Human Kinetics.

Whitehead, J., & Duda, J. (1998). *Measurement of goal perspectives in the physical domain.* In *Advances in sport and exercise psychology measurement* (pp. 21-48). Fitness Information Technology.

Williams, L. (1994). Goal orientations and athletes' preferences for competence information sources. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 16(4), 416-430.

Whitehead, J., Andrée, K. V., & Lee, M. J. (2004). Achievement perspectives and perceived ability: how far do interactions generalize in youth sport?. *Psychology of Sport and Exercise*, 5(3), 291-317.

Xiang, P., Bruene, A., & McBride, R. E. (2004). Using achievement goal theory to assess an elementary physical education running program. *Journal of School Health*, 74(6), 220-225.

Bilaga 1

Syfte

Syftet med denna studie är att undersöka vilken typ av prestationsmål och motivationsklimat RIG-elever identifierar. Vidare ämnar studien undersöka samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och upplevd förmåga samt samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och tillfredsställelse hos RIG-elever.

Frågeställningar

- *Är RIG elever mer uppgiftsorienterade eller egoorienterade?*
- *Är det uppgiftsorienterat eller egoorienterat klimat som dominerar vid RIG-skolorna?*
- *Finns det något samband mellan upplevd förmåga och typ av prestationsmål samt motivationsklimat*
- *Finns det något samband mellan grad av upplevd tillfredsställelse och prestationsmål samt motivationsklimat*

Vilka sökord har du använt?

Ämnesord och synonymer svenska	Ämnesord och synonymer engelska
Atleter	<i>Athletes</i>
Studenter	<i>Students</i>
Idrottare	<i>Motivation</i>
RIG	<i>Intrinsic motivation</i>
RIG-elever	<i>Extrinsic motivation</i>
Motivation	<i>Achievement Goal Theory</i>
Inre motivation	<i>Self Determination Theory</i>
Yttre motivation	<i>Motivational climate</i>
Achievement Goal Theory	<i>Perceived motivational climate</i>
Self Determination Theory	<i>Perceived competence</i>

Motivationsklimat	<i>Goal orientation</i>
Upplevt motivationsklimat	<i>Task orientation</i>
Upplevd kompetens	<i>Ego orientation</i>
Målorientering	<i>Leadership behaviour</i>
Prestationsmål	<i>Satisfaction</i>
Egoorientering	
Uppgiftsorientering	
Ledarskapsbeteenden	
Tillfredsställelse	

Var och hur har du sökt?

Databaser och andra källor	Sökkombination
Google scholar	AGT and SDT
Pubmed	Athletes goal orientation
Sportdiscus	Athletes perceived competence
Discovery	Motivation and task orientation
Ebsco	Perceived competence and satisfaction
GIH-bibliotek	Instrict motivation and tank orientertation
	Motivational climate and satisfaction
	Task and ego orientation
	Athletes satisfaction
	RIG-elever målorientering
	Ledarskapsbeteenden och RIG
	Tillfredsställelse hos RIG-elever
	Motivationsklimat och målorientering
	Prestationsmål och motivation
	Motivationsklimat och tillfredsställelse
	Ledarskapsbeteenden och tillfredsställelse

Kommentarer

Det första som gjordes var att identifiera områden innan sökningen påbörjades. Sökningen av relevanta artiklar gjordes inom ramen av SDT, AGT och ledarskapsbeteenden. Det har inte varit svårt att hitta rätt artiklar eftersom referenslistor finns med i varje studie. Eftersom vi är aktiva ledare är vi även intresserade av liknande studier på fritiden och det gjorde att vi samlade in artiklar innan studien påbörjats.

Bilaga 2

Brev till RIG-ansvariga och frågeformulär:

Hej Michael och Dennis,

Våra namn är Djordje Glavicic och Felix Hallström och vi studerar vid Gymnastik- och idrottshögskolan i Stockholm och har bakgrund inom basket och innebandy som spelare och nu för tiden som ledare. Vi håller just nu på med ett examensarbete på avancerad nivå som ingår i vår utbildning. Syftet med denna studie är att undersöka vilken typ av prestationsmål och motivationsklimat RIG-elever identifierar. Vidare ämnar studien undersöka samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och upplevd förmåga samt samband mellan prestationsmål, motivationsklimat och tillfredsställelse hos RIG-elever.

Studieansvariga:

Djordje Glavicic (Student), Felix Hallström (Student) och Handledare, Kerstin Hamrin (Högskolelektor).

Vi vänder oss till elever som läser basket som specialidrott på riksidrottsgymnasium (RIG).

Vi hade gärna önskat att eleverna genomför enkäten i skolan och att de har tillgång till en dator eller mobiltelefon eftersom enkäten är digital.

Enkäten kommer ta ca 15 minuter att besvara.

Studien genomförs digitalt via följande länk:

https://docs.google.com/forms/d/e/1FAIpQLSfKAjbmyFWj5HPXhPcnTzJGvH33kFcYrXmv7UgScVhc1ZTFkA/viewform?usp=sf_link

Har ni några frågor är ni välkommen att kontakta oss:

Djordje.glavicic@student.gih.se

Felix.hallstrom@student.gih.se

Stort tack för er medverkan!

Med vänliga hälsningar

Djordje och Felix

L5 GIH

Bilaga 3

1) Kön*

Ditt svar

2) Årskurs: *

1

2

3

3) Ålder: *

15 år

16 år

17 år

18 år

19 år

4) Är basket din specialidrott? *

Ja

Nej

5) Hur länge har du utövat din idrott? *

1–3 år

4–6 år

7–9 år

10–12 år

Mer än 13 år

6) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag är den enda som klarar övningen eller färdigheten.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1

2

3

4

5

6

7

7) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag lär mig en ny färdighet och det får mig att vilja träna mer.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1 2 3 4 5 6 7

8) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag kan göra bättre ifrån mig än mina kompisar.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1 2 3 4 5 6 7

9) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

De andra inte är lika bra som jag.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1 2 3 4 5 6 7

10) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag lär mig något som är roligt att göra.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1 2 3 4 5 6 7

11) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Andra gör bort sig men inte jag.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1 2 3 4 5 6 7

12) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag lär mig något nytt genom att träna hårt.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1   2   3   4   5   6   7

13) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag arbetar riktigt hårt.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1   2   3   4   5   6   7

14) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag får bäst resultat.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1   2   3   4   5   6   7

15) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Något jag lär mig får mig att vilja träna mer.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1   2   3   4   5   6   7

16) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag är bäst.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1   2   3   4   5   6   7

17) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

En färdighet jag lär mig känns helt rätt.

Stämmer inte alls

Stämmer mycket bra

1   2   3   4   5   6   7

18) Jag känner mig mest framgångsrik inom basket när...

Jag gör mitt bästa.

24) Hur upplever Du att klimatet är på Dina träningar?

Tävlingsinriktat

Stämmer inte alls

1

2

3

4

Stämmer mycket bra

5

25) Hur kompetent känner Du dig på...

Jag känner mig vältränad och mycket kompetent på allt som har med basket att göra.

Stämmer inte alls

1

2

3

4

Stämmer mycket bra

26) Hur kompetent känner Du dig på...

Jag är överlag bättre än medelspelaren i Sverige på allt som har med basket att göra.

Stämmer inte alls

1

2

3

4

Stämmer mycket bra

27) Hur kompetent känner Du dig på...

Jag är säker på mig själv när det gäller basketträningar, jämfört med andra aktiviteter (ej idrottsliga aktiviteter).

Stämmer inte alls

1

2

3

4

Stämmer mycket bra

28) Hur kompetent känner Du dig på...

Jag vågar ta plats och vara en utav de första att delta i en övning? (Ex. Först in i baskethallen innan träning eller först att påbörja en övning om jag tränar med andra).

Stämmer inte alls

1

2

3

4

Stämmer mycket bra

29) Hur kompetent känner Du dig på...

1 2 3 4 5 6 7

35) Hur tillfredsställd är du med...

Vänskapligheten från RIG tränaren/coachen till mig under träning.

Mycket otillfredsställd

Mycket tillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

36) Hur tillfredsställd är du med...

Uppskattning min RIG tränare/coach visar till mig när jag har utfört någonting bra.

Mycket otillfredsställd

Mycket tillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

37) Hur tillfredsställd är du med...

Min RIG tränare/coach lojalitet mot mig.

Mycket otillfredsställd

Mycket tillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

38) Hur tillfredsställd är du med...

I vilken utsträckning står RIG tränaren/coachen bakom mig.

Mycket otillfredsställd

Mycket tillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

39) Hur tillfredsställd är du med...

Träningen jag har fått hittills från min RIG tränare/coach under säsongen.

Mycket otillfredsställd

Mycket tillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

40) Hur tillfredsställd är du med...

Instruktionerna jag fått hittills från min RIG tränare/coach under säsongen.

Mycket otillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

Mycket tillfredsställd

41) Hur tillfredsställd är du med...

RIG tränaren/coachen förmedling av taktiker och tekniker för min position.

Mycket otillfredsställd

1 2 3 4 5 6 7

Mycket tillfredsställd